

Metodické listy k dobrodružnému rodinnému filmu *Tichá pošta*, který vstupuje do kin v rámci výročí 80. let od skončení druhé světové války

***Tichá pošta* vypráví skutečný příběh o odvaze malých i velkých hrdinů, který je zasazen do zimy roku 1945 do oblasti zasněžených Krkonoš. Toto napínavé dobrodružství vzniklo podle stejnojmenné knižní předlohy uznávaného spisovatele Jiřího Stránského *(Zdivočelá země)*. Scénář napsala jeho dcera Klára Formanová spolu s režisérem snímku Jánem Sebechlebským a ve filmu diváci uvidí vedle Judit Pecháček, Matěje Hádka, Karla Dobrého i zbytek Formanovy rodiny: Antonii Formanovou a Petra Formana a zejména řadu skvělých dětských herců.**

Tichá pošta se odehrává na sklonku německé okupace. Skupinka dětí zachraňuje sestřeleného francouzského pilota, kterého našla v lese. Jejich akce připomíná princip známé hry na tichou poštu, kdy zraněného pilota si děti mezi sebou předávají z jedné horské vesnice do druhé, podobně jako utajenou zprávu ve škole. Hrají ale riskantní hru, protože proti nim stojí smrtelně nebezpeční vojáci okupační armády, musí přelstít zrádce a udavače a v neposlední řadě přežít v krutých podmínkách zimy na horách. Jejich cílem je několik desítek kilometrů vzdálená nemocnice, kde najdou pro letce Pierra pomoc.

Kdo byl Jiří Stránský, autor předlohy a spoluautor filmového scénáře?

Jiří Stránský se narodil 12. srpna 1931 v Praze. Jeho otec, JUDr. Karel Stránský, byl významným pražským advokátem a měl šlechtické kořeny, matka Božena, rozená Malypetrová, byla dcerou prvorepublikového politika Jana Malypetra. Za druhé světové války byl jeho otec zatčen gestapem a vězněn v Osvětimi, po válce, roku 1948, byl opět odsouzen na dva roky do vězení. Jiří Stránský byl v roce 1950 z politických důvodů vyloučen ze školy a musel opustit i Prahu, pracoval jako zeměměřič. Pak byl odveden na vojnu a pracoval u PTP. V lednu 1953 byl zatčen, ve vykonstruovaném procesu obviněn z velezrady a odsouzen k osmi letům vězení. Ve vězení se setkal s čelnými představiteli intelektuálního života, např. se spisovateli Zahradníčkem, Rotreklem, Knapem, Křelinou. Podmínečně propuštěn byl v roce 1960. Poté pracoval u Vodních staveb, ale mezi lety 1974 a 1976 pobýval opět ve vězení, tentokrát za údajné rozkrádání majetku. Po návratu z vězení pracoval u čerpací stanice, mimo to však také jako externista na Barrandově. Po roce 1990 se nadále věnoval psaní, v letech 1992–2006 byl předsedou českého PEN klubu. Řada jeho knih byla zfilmována. Jiří Stránský zemřel 29. května roku 2019 ve věku nedožitých 88 let. (*zdroj: Paměť národa*)

Scenáristka Klára Formanová o filmu

O tátovi Jiřím Stránském a jeho předloze

Táta napsal novelu Tichá pošta a náš film je napsaný podle ní. Táta o sobě vždy říkal, že není spisovatel, že je spíš vypravěč. A to je pravda. Vyprávěl neustále. Ve vězení naslouchal spoluvězňům a jejich příběhy pak vyprávěl dál ve svých knížkách. A jedním z nich je i Tichá pošta. Tedy, podle táty, příběh, který se skutečně stal, a my jsme z toho udělali film.

O reálném příběhu z války, příběhu o přátelství, soudržnosti a zejména o dětské odvaze

My jsme si představovali, že děti i v tak těžké době žijí své životy. Radosti i trápení. A že je důležité v těžkých časech držet pospolu. A pokud dáte v jakékoliv době dohromady kluky a holky, a také sígry, no tak to už pak běží samo. A humor je v tom velký pomocník. Pro naše hrdiny to byla trochu bojovka – zachránit společně zraněného pilota a čelit všem nástrahám. To je nadčasové. Spojit se pro dobrou věc.

Příběh z konce druhé světové války je stále aktuální

Náš film jde do kin v roce 80. výročí konce druhé světové války. Vypráví příběh, jeden z mnoha tisíců. Takových příběhů malých i velkých hrdinů je mnoho a stojí za to je vyprávět. Náš film je plný naděje, vzájemné lásky a je o tom, jak je důležité myslet na druhé. A to je dnes, pro děti i pro dospělé, stále aktuální.

Režisér Ján Sebechlebský o filmu

Skutečný životní příběh francouzského pilota

Pilot Pierre byl pravděpodobně z francouzské stíhací jednotky Normandie-Niemen, která za druhé světové války bojovala po boku Sovětského svazu proti Německu na východní frontě. Fyzická podoba Pierra je inspirována skutečným stíhacím pilotem této jednotky. V kontextu rasové ideologie nacismu, jeho přítomnost v české vesnici zdůrazňuje univerzálnost lidského utrpení a potřeby pomoci. Pro děti z venkova je setkání s Pierrem setkáním s něčím neznámým a odlišným. Učí se tak toleranci, empatii a odvaze pomoci člověku v nouzi bez ohledu na jeho původ. V jejich dětských očích se Pierre stává člověkem, který potřebuje pomoc, a to je jediné, na čem záleží.

O postavách dětí

V tomhle příběhu hrají klíčovou roli právě děti. Ony, se svou dětskou odvahou a s citem pro spravedlnost, se pouštějí do záchranné akce. Stejně jako v tiché poště, kde se na předávání zprávy podílí více lidí, i zde děti tvoří síť solidarity a vzájemné pomoci. Je to silný symbol naděje v beznadějné době. Jejich zapojení do odboje proti okupantům je o to silnější, že přichází od nevinných bytostí, které by s válkou neměly mít nic společného.

O putování dětských zachránců

Putování Pierra z vesnice do vesnice tvoří dramatickou osu příběhu. Na začátku Anka vymyslí plán záchrany Pierra. Vše musí proběhnout rychle a v utajení. Už jenom rozhodnutí, komu z dětí důvěřovat, že to nevykecají, je smrtelné riziko. Každá zastávka je novým dobrodružstvím, setkáním s jinými lidmi, kteří se s odvahou zapojují do záchranné akce. Nejde jen o fyzickou cestu, ale i o symbolickou pouť plnou nebezpečí, naděje a lidské solidarity. Každá zastávka představuje setkání s novými lidmi, kteří se zapojují do záchranné akce. Děti, které Pierra doprovázejí, se učí zodpovědnosti, statečnosti a důležitosti pomoci druhým v nouzi. Cesta do Lejkovce, ať už byla vzdálenost jakákoli, symbolizuje odhodlání a vytrvalost v boji proti zlu. Zároveň nám ukazuje, jak důležité je v těžkých časech držet pospolu a pomáhat si navzájem.

O natáčení

Vycházeli jsme z dobových reálií a v chalupách se tehdy převážně svítilo petrolejkami. Elektrické svítidlo bylo jenom v hlavní místnosti a tou byla kuchyň. Tma a šero symbolizují nebezpečí, nejistotu a strach, který v té době panoval. V kontextu „tiché pošty" se tma stává i spojencem dětí, které se v ní mohou skrýt a tajně jednat. Podobně jako se zpráva v šeru šeptá, i jejich akce probíhají v utajení a s rizikem prozrazení. Představte si tu atmosféru: mrazivá zima, zasněžená krajina, krátké dny a dlouhé noci. V takových podmínkách se odehrává boj o přežití a o záchranu lidského života.

O filmovém příběhu

Proč dnes vyprávět další příběh z konce druhé světové války? Protože je to dětský příběh o empatii, rebelii, radosti, odvaze a naději v době, kdy šance na přežití záleží někdy jenom na štěstí. Je to jeden z příběhů, kdy se děti spiklenecky postaví proti světu dospělých, aby někoho zachránily. Obzvláště v dnešní době, kdy jsou naše děti zcela nečekaně s blízkostí a dopady války každodenně konfrontovány, jsou myslím takovéto příběhy potřeba.

Tichá pošta není jen historickým filmem o minulosti, ale je i o současnosti a budoucnosti. Připomíná nám, jak důležité je pamatovat na lidskost, odvahu a solidaritu, a to i v těch nejtěžších chvílích. Příběh dětí, které se s nasazením vlastních životů pouštějí do záchranné akce, je silnou metaforou pro to, že i my, můžeme pomáhat těm, kteří to potřebují.

O válce a dětech

Válka krade dětství. A v závěru války to platí dvojnásob. Děti se stávají součástí odboje, vytvářejí síť, podobnou té, jakou známe z dětské hry „tichá pošta", kde se zpráva předává tajně a s rizikem zkreslení. Ale v tomto případě nejde o neškodnou hru, ale o boj o život. Děti se setkávají s vojáky, kteří jsou často jen o pár let starší než ony samy. V zoufalství nacistický režim v závěru prohrané války povolal do zbraně příslušníky Hitlerjugend, kteří nedosáhli ani maturity. Tato konfrontace dětí s dětmi, byť na opačných stranách barikády, je jedním z nejsilnějších a nejtragičtějších momentů filmu. Ukazuje nám, jak válka deformuje lidské osudy a nešetří nikoho, ani ty nejmladší a nejzranitelnější.

O lyžích a lyžování v době příběhu filmu

Pro nás, co žijeme ve městech, kde se sníh objevuje jen občas, zní představa lyžování do školy jako něco exotického. Ale v horských oblastech, jako jsou Krkonoše, to byla v zimě běžná věc. Sníh a mráz byly součástí každodenního života a lyže byly často jediným způsobem, jak se dostat do školy, do práce, do obchodu a kostela nebo k lékaři. Bylo to prostě tak.

Otázky pro studenty po filmu v rámci debaty s pedagogem:

K pochopení příběhu z druhé světové války se vždy hodí některé historické informace.

Protektorát Čechy a Morava

Protektorát Čechy a Morava byl nacistický okupační útvar zřízený na území okleštěného Československa po jeho okupaci nacistickým Německem v březnu 1939 (Protektorát sjednocoval Čechy a Moravu pod okupační vládou nacistického Německa). Nebyl to formálně anektovaný stát, ale byl zcela podřízený Německu. Byl to tedy specifický typ okupační správy, i když podobné útvary existovaly i jinde (např. Slovenský stát, který byl formálně samostatný, ale silně závislý na Německu). Češi s Moravany se stali občany druhé kategorie. Byl to čas omezené svobody slova, shromažďování i pohybu. Lidé žili v neustálém strachu z udání, zatčení a perzekuce. Tato historická realita má dopad a silně ovlivňuje děj filmu i motivaci postav.

Sudety

Příběh filmu se odehrává v oblasti Sudet. Sudety jsou zastaralý německý název pro pohraniční oblast dnešních Čech, kde už od středověku žili převážně Němci. Název Sudety se užíval pro pohraniční oblasti obývané německy mluvícím obyvatelstvem českých zemí. Oficiální název získal po připojení tzv. Sudet ke Třetí říši a po vzniku správního celku nazvaného Říšská župa Sudety. Po druhé světové válce byli téměř všichni němečtí obyvatelé v letech 1945–1947 ze Sudet vysídleni.

Zajímavost na závěr – motiv lyží ve filmu

Lyže vznikly již 8000 let př. n. l. v Severní Asii a Evropě pro přepravu a pohyb ve sněhu v chladných a mrazivých oblastech, kde bylo těžké se udržet na zledovatělém povrchu. Lyže, vyrobené ze dřeva a kůže, se tehdy používaly především k boji a lovu. Ve středověku se začaly vyrábět lyže s kovovými hroty. Dnešní podoba lyží pochází z 19. století, kdy je využívala široká veřejnost, lyže se staly populární, objevovaly se první lyžařské kluby, první lyžařské závody a ve 20. století rovněž vznikala první horská střediska s lyžařskými vleky (nejstarší lyžařské středisko u nás je Špindlerův mlýn z roku 1922).

Návrh otázek pro žáky a studenty:

Co to byl Protektorát Čechy a Morava?

Kdy a za jaké situace vznikl Protektorát?

Popište atmosféru Sudet, co pro filmové hrdiny představovalo zde žít za německé okupace?

Jak byla otázka obyvatel Sudet vyřešena po druhé světové válce?

Je pravda, že některé děti v té době potřebovaly na horách lyže, aby se vůbec dostaly do školy?

Jak je riskantní hra na tichou poštu zachycena ve filmu?

Jaké důsledky by tato akce záchrany pilota měla pro její hrdiny v případě vyzrazení?

TICHÁ POŠTA

dobrodružný / rodinný, ČR / Slovensko / Srbsko, 2025, 97 min

Režie: Ján Sebechlebský

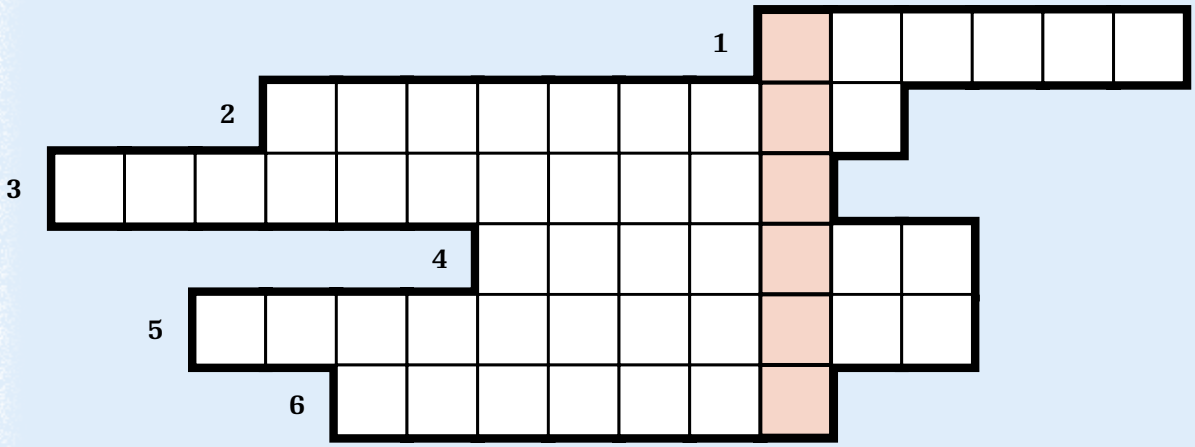
Hrají: Eliška Dytrychová, Theodor Schaefer, Jakub Král, Judit Pecháček, Matěj Hádek, Karel Dobrý, Antonie Formanová, Roman Poláčik, Daniel Fischer, Petr Forman, Denis Šafařík, Martin Kubuš

Přístupnost: pro všechny, vhodný pro děti od 10 let

Pro objednání filmu se obraťte na svého kinaře ve vašem městě.

Distribuci filmu do kin zajišťuje CinemArt a.s.
www.cinemart.cz

Dokážete vyluštit jméno jedné z hlavních postav příběhu *Tiché pošty*?

1. Násilným obsazením jakého státu německou a sovětskou armádou začala v Evropě druhá světová válka?
2. V úterý 6. června 1944, označovaném krycím jménem Den D, proběhlo vylodění spojenců. V kterém francouzském regionu se tato náročná vojenská operace odehrála?
3. Němci během druhé světové války uplatňovali brutální politiku teroru a ovládání národů obsazených zemí tzv. poněmčováním, jak se tento termín nazývá jinak?
4. Jaké bylo příjmení zastupujícího říšského protektora, na nějž čeští parašutisté spáchali během války úspěšný atentát?
5. Jak se označovalo státní zřízení tvořené Českem a Moravou po odtržení Sudet a obsazení německou armádou?
6. Jak se nazývalo vyvlastnění židovského majetku, který byl pak převáděn do rukou nežidovských správců, tzv. Árijců?

TICHÁ POŠTA

POUZE V KINECH

